

XҒТАР 14.35.07

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-6895-2024-147-2-200-218>

Мақала типі: ғылыми мақала

Болашақ бастауыш сынып мұғалімін оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалануға даярлаудың алғышарттары

Н.С. Алпысбаева,^{ORCID} Г.Н. Жолтаева,^{ORCID} Г.А. Тажинова^{ORCID}

І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған, Қазақстан

(E-mail: nurka.tk@mail.ru, gnzh1661@mail.ru, gulnara71.a@mail.ru)

Аңдатпа. Зерттеу жұмысының кіріспе бөлімінде зерттеудің мақсаты мен міндеттері, қазіргі таңда білім беру жүйесінің Қазақстанның бәсекеге қабілетті, қуатты мемлекет болып қалыптасуын қамтамасыз ететін негізгі факторларының бірі екені, тәуелсіз мемлекетімізде жеке тұлға тәрбиелеу ісіне аса көңіл бөлу қажеттігі, жоғары оқу орнында болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби даярлау жүйесінде оқытудың тиімділігін арттыру мәселесі баяндалған.

Келесі бөлімде зерттеу мәселесі бойынша педагогикалық, психологиялық, оқу-әдістемелік әдебиеттерге және басқа да отандық және шетел ғалымдарының еңбектеріне, ғылыми зерттеулерге талдау жасалынып, соның нәтижесінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін интербелсенді құралдарды қолдануға даярлауды жүзеге асыру проблемасының деңгейі, жоғары оқу орындарында білімгерлерге білім берудің сапасын арттыруда интербелсенді құралдарды қолданудың маңыздылығы мен ерекшеліктері қарастырылған. Болашақ бастауыш сынып мұғалімін интербелсенді құралдарды қолдануға даярлаудың әдістемелік жолдары, педагогикалық эксперимент барысы баяндалып, оның статистикалық нәтижелері диаграммалар арқылы берілген.

Қорытынды бөлімде теориялық және эмпирикалық зерттеу негізінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің интербелсенді құралдарды қолдануға дайындығының нақты жағдайын анықтауға және интербелсенді құралдарды қолдануға дайындығын қалыптастырудың алғышарттарын анықтауға бағытталған.

Түйін сөздер: мұғалім, бастауыш сынып, дайындық, интербелсенді құралдар, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар.

Кіріспе

Қазіргі таңда бастауыш сынып мұғалімдерін даярлауға қойылатын талаптар артып келеді. Заман талабына сай жалпы білім беретін мектептердің педагогтары үнемі өз білімдерін жетілдіріп отыруды қажет етеді. Осыған орай жоғары оқу орындарына ұйымдастырушылық қабілеті жоғары, әлеуметтік тұрғыдан белсенді, шығармашылықпен айналысып, сын тұрғысынан ойлайтын, жаңа ақпаратты өз бетінше игеріп, тиімді шешімдер қабылдауға қабілетті білім алушыларды тәрбиелеу талаптары қойылып отыр.

Қазақстанның бәсекеге қабілетті, қуатты мемлекет болып қалыптасуын қамтамасыз ететін негізгі факторлардың бірі және оның дамуының өзегі - білім беру жүйесі. Білім беру жүйесінің алдында тұрған басты міндет - білім сапасын арттыру, білім алушылардың еңбек нарығында бәсекеге қабілетті болуын қамтамасыз ету.

Тәуелсіз мемлекетіміздің ертеңі - келер ұрпақтың рухани байлығы, мәдениеті, саналы ұлттың ойлау қабілеті мен біліміне, іскерлігіне байланысты. Осы орайда егеменді еліміздің білім беру жүйесінде әлемдік деңгейге жету үшін жасалып жатқан талпыныстар оқытудың әр түрлі әдіс-тәсілдерін қолдана отырып, терең білімді ізденімпаз, барлық іс-әрекетінде шығармашылық бағытты ұстанатын, сол тұрғыда өз болмысын таныта алатын жеке тұлға тәрбиелеу ісіне ерекше мән берілуде. Осыған орай, мектептегі оқу үдерісі оқушылардың танымдық қызығушылығын арттыра отырып, олардың белсенділігін, шығармашылық әрекетін дамыта білу бүгінгі күннің негізгі мәселесінің біріне айналып отыр. Сондықтан жоғары оқу орнында болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби даярлау жүйесінде оқытудың тиімділігін арттыру, оқушылардың танымдық іс-әрекетін дамыту өзекті мәселелердің бірі. Бұл мәселені шешудің шарттарының бірі - болашақ бастауыш сынып мұғалімін оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалануға даярлау. Оқытудың интербелсенді құралдары білім алушылардың қызығушылығын арттыруға, оқу уақытын үнемдеуге ықпал етеді.

Білім беру үдерісінде интербелсенді құралдар оқытудың тиімділігін арттырудың қайнар көзі екендігін көптеген ғалымдар зерттеу нәтижелерінде және педагогикалық тәжірибелерінде дәлелдеген.

Ғылым мен техника барынша дамыған қазіргі кезеңде оқушыларға әрбір пән бойынша берілетін білімнің ғылыми жағы мейлінше тереңдетіліп, оларға қойылатын талаптар арта түседі. Сондықтан мұғалімдер оқыту үдерісінде интербелсенді құралдарды қолдана отырып, оқушылардың ойлау қабілеттерін дамыту, пәнге қызығушылығын арттыру жолында талмай жұмыс істеулері қажет болады.

Бастауыш сынып мұғалімдері оқыту үдерісінде интербелсенді құралдарды қолданған кезде белгілі бір қиындықтар туындауы мүмкін. Мұндай қиындықтардың кездесуі олардың жалпы ақпараттық және дидактикалық құзыреттілігінің жеткіліксіз болуына, интербелсенді құралдарды қолдана отырып, оқытуды жүзеге асыруға дайындығының болмауына байланысты.

Сондықтан жоғары оқу орнында болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін кәсіби даярлау жүйесінде оқытудың тиімділігін арттырудың, оқушылардың қызығушылығын

дамытудың басты шарттарының бірі ретінде – болашақ бастауыш сынып мұғалімін оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалануға даярлаудың алғышарттарын анықтау мақсатын қойдық.

Осы мақсатқа қол жеткізу үшін келесі міндеттер анықталды:

– бастауыш сынып мұғалімдерінің оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға дайындығын анықтау және талдау;

– білім беру жүйесіндегі нормативтік-құқықтық құжаттарды, психологиялық-педагогикалық зерттеулерді, мұғалімдерді оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға дайындау тәжірибесін зерделеу.

Осылайша, бұл зерттеу жұмысы болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалану кезінде қандай қиыншылықтар туындағанын және интербелсенді құралдарды қолдану үшін оларға қандай білім мен дағдылар қажет екенін анықтауға бағытталған жұмыс болып табылады.

Негізгі бөлім. Материалдар мен әдістер

Қазақстан Республикасының Білім туралы Заңында: «Білім беру жүйесінің басты міндеті – ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтар, ғылым мен практика жетістіктері негізінде жеке адамды қалыптастыруға және кәсіби шыңдауға бағытталған білім алу үшін жағдайлар жасау, оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» – деп көрсетілген [1]. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығына сәйкес бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартында (2 тарау, 6.4 тармақ) оқыту нәтижелеріне бағдарлана отырып, білімнің мазмұнына қойылатын талаптар - бастауыш білім берудің мақсаты мынадай кең ауқымды дағдылар негіздерін меңгерген білім алушы тұлғасының үйлесімді қалыптасуы мен дамуына қолайлы білім беру кеңістігін жасау ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана білу болып табылады, (2 тарау, 16 тармақ) ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың қарапайым құралдарын қолдану дағдыларын, ақпаратты іздеу, таңдау, жеткізу, объектілер мен процестерді жобалау, кестелермен, схемалармен, графикалармен және диаграммалармен жұмыс істеуде ең қарапайым әдістерді қолдану, интерпретациялау және деректерді беру машықтарын қалыптастыруға бағытталған [2].

Қазақстан Республикасын әлеуметтік дамытудың 2030 жылға дейінгі жалпыұлттық тұжырымдамасында: жоғары оқу орындарын бітірушілердің дайындық деңгейіне қойылатын талаптар түрінде белгіленген қоғамымыздың жаңа әлеуметтік тапсырыстары, оқыту бағдарламаларын өзгертуді, сондай-ақ студенттердің алатын білім сапасын көтеріп, бүгінгі күнге сай кәсіптік дағдыларды игеруге бағытталған оқытудың жаңа технологияларын енгізуді көздейді – деп көрсетілген [3].

Бастауыш мектепті оқу-әдістемелік кешенмен қамтамасыз ету, соған сәйкес мұғалімдердің кәсіби-педагогикалық және әдістемелік даярлығын қалыптастыру мәселелері бойынша зерттеуші ғалым Қ.Т.Ыбыраимжановтың еңбегі ерекше құндылыққа ие [4].

А.В. Дворецкая функционалдық мақсатына қарай оқытуда компьютерлік құралдардың сегіз түрін қолдануға болатынын көрсеткен: презентациялар, электрондық энциклопедиялар, дидактикалық материалдар, тренажер бағдарламалары – дидактикалық материалдардың қызметін орындайды және шешімнің орындалу барысын қадағалап, қателер туралы есеп бере алады, виртуалды эксперимент жүйелері, сауалнамалар мен тесттерді қамтитын білімді бақылаудың бағдарламалық жүйелері, электрондық оқулықтар мен оқу курстары, оқу ойындары мен оқу бағдарламалары. Оқу үрдісінде көрнекі оқыту құралдарын орынды пайдалану оқушылардың байқағыштығын, зейінін, сөйлеуін, ойлауын дамытуда маңызды рөл атқарады. Бұл үшін ең бай мүмкіндіктер заманауи ақпараттық компьютерлік технологиялармен байланысты [5].

К.А. Aidarbekova, S.K. Abildina, S.A. Odintsova, A.O. Mukhametzhanova, N.A. Toibazarova бастауыш мектепте цифрлық білім беру ресурстарын пайдалануды зерттей отырып, цифрлық ортаны болашақ мұғалімдерге қолданбалы пән ретінде ғана емес, сонымен қатар инфрақұрылымдық компонент ретінде де дамыту және оқыту керек деген қорытындыға келеді [6].

Б.К. Иксатова, Ш.Ж. Колумбаева, А.Ж. Еримова болашақ бастауыш сынып педагогтерінде цифрлық дағдыны қалыптастырудың даму эволюциясының 4 кезеңін талдап көрсетеді, олар: жалпы сандық дағдылар (пайдаланушы), кәсіби цифрлық дағдылар, проблемаға бағытталған сандық дағдылар, қосымша сандық дағдылар [7].

Бүгінгі таңда колледж білім алушыларының болашақ кәсіби мамандықтарында ақпараттық ресурстарды оқу мазмұнының дидактикалық талаптарын атқаруда тиімді іріктеуі, қолдануы өзекті мәселе. Осыған орай, S. Sadibekova, A. Amirova зерттеулері болашақ бастауыш сынып мұғалімдері ақпараттық ресурстарды дұрыс қолдана ала ма деген пікірді білуге бағытталған. Зерттеу нәтижесі бойынша студенттердің ақпараттық ресурстарды қолдануды толық білмейтіндігі және тағы басқа себептер анықталған. Сонымен қатар, оның алдын алу мақсатында жасалуы тиіс жөнінде ұсыныстар жасалған [8].

Шетелдік зерттеушілер White Miriam [9], Fiona Delaney [10], Hanna Byhar [11], Laura Outhwaite [12] оқу процесінде мультимедиялық құралдарды пайдалануды сапалы білімге қолжеткізуді қамтамасыз ету және оқушылардың үлгерімін арттыру стратегиясы ретінде қарастырады. Олар оқушылардың пәндерді оқуға қызығушылығын, белсенділігін арттыру, бастауыш сынып оқушыларының ойлауын дамыту үшін интерактивті қосымшаларды қолдану бойынша мұғалімдерге ұсыныстар береді. М. Lavrenova, N.V. Lalak, T.I. Molnar зерттеуінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды сипаттап, бастауыш сынып оқушыларын оқыту мен тәрбиелеуде қолдануға болатын заманауи компьютерлік құралдарға назар аударады және болашақ мұғалімдерді бастауыш мектепте АКТ-ны қолдануға дайындаудың кейбір аспектілерін көрсетеді [13].

Қазір ғаламторда әртүрлі тақырыптар бойынша дайын электрондық оқулықтарды

табуға болады, бірақ олар әрқашан сабақтың нақты тақырыбына сәйкес келе бермейді. Бұл жағдайда мұғалімге бейнероликтің дайын нұсқасына бейімделуге немесе жаңа оқу материалын (бейнеролик) жасауға тура келеді.

Білім беру – болашаққа бағытталған үрдіс, бүгінгі мектеп оқушылары, ең алдымен, бүгінгі бастауыш сынып оқушылары қолданыстағы ақпараттық жүйені басқаруы тиіс. Осыған орай, ақпараттандыру, бастауыш жастағы оқушылардың ақпараттық құзыреттілігін, оның ішінде ақпараттық мәдениет пен ақпараттық сауаттылықты қалыптастыру бастауыш сыныптардың білімін жетілдірудің басты бағытына айналып отыр.

Заманауи техникалық оқу құралдары мен компьютерлік технологияларды оқу үрдісінде пайдаланудың сан алуан мүмкіндіктері бар. Біріншіден, техникалық оқу құралдарының қарқынды дамып, жетілдіріліп жатқаны сонша, педагогикалық зерттеулер мен оларды оқу процесінде пайдаланудың әдістемелік әзірлемелері де тез ескіруде. Екіншіден, педагогтың кәсіби іс-әрекетінде техникалық құралдарды қолдану мүмкіндіктері бойынша техникалық құралдардың сан-салалы және жан-жақтылығы соншалық, оларды оқу-тәрбие үрдісінде пайдаланудың жаңа тәсілдері туындайды және оқу үрдісіндегі ақпараттық компьютерлік технологиялар мұғалімдердің алдында жаңа міндеттер, қойып, компьютерлік технологияларды тиімді әрі сауатты пайдалануға байланысты мәселелер қойылады. Компьютерлік технологиялар мұғалім орындайтын графиктерді, кестелерді, формулаларды жаңғыртуға арналған техникалық операциялар сияқты қызметтерді (функцияларды): технологияға көшіру арқылы оқу материалын меңгеруге кететін уақытты қысқартуға көмектеседі.

Ғаламтор арқылы берілген тақырып бойынша ақпаратты іздеп, практикалық тапсырмаларды орындау үшін ақпараттық материалдарды пайдаланады. Компьютерлік технологияны қолдану арқылы оқушы өзінің жеке қабілеті мен қызығушылығына қарай таным процесін қалыптастырады. Мұғалім көмекші, кеңесші рөлін атқарып, оқушының жаңалық ашуына бағыт-бағдар береді.

Компьютерлік бағдарламалар әртүрлі көрнекі иллюстрацияларды және дыбыстық сүйемелдеуді жасауға көмектесіп, оқытуда көрнекілік принципін тереңірек жүзеге асыруға ықпал етеді. Сабақтың тақырыбы қаншалықты күрделі және қызықсыз болса да, егер экрандағы оқу материалы түстермен, дыбыспен және басқа әсерлермен ұсынылса, ол оқушы үшін қызықты болады.

Қазір республикамызда білім берудің жаңа жүйесі жасақталып, оқыту технологиясының жоғарыда қарастырғандай бірнеше түрлері дамып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағытталған кезде білім берудің мазмұны жаңарып, жаңа-көзқарас, өзгеше менталитет пайда болуда. Осы бағытта жаңа педагогикалық технологияны тиімді меңгеру мұғалімнің интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, азаматтық қабілетінің қалыптасуына ізгі әсерін тигізіп, өзін-өзі дамытып, оқу үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі. Бастауыш сынып оқушыларының оқуға деген ықыласын ынталандыратын да инновациялық тәсілдер.

Теория мен практикада «мультимедиа», «мультимедиялық технологиялар», «мультимедиялық орта» сияқты ұғымдарды қолдану үйреншікті құбылыс болды [14]. Интербелсенді компьютерлік жүйелер мен мәтін, бейнефильмдер, сөйлеу және дыбысты

сүйемелдеуде жұмыс істеуге мүмкіндік беретін интерактивті құралдар оқу ақпаратын ұсынудың, сақтаудың және өңдеудің жаңа кешенді тәсілдерін жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Ақпаратты қабылдауды жеңілдету үшін әртүрлі медиа деректер форматтарын қолдануға болады. Мысалы, ақпаратты тек мәтін түрінде ғана емес, сонымен қатар оны аудио деректермен немесе бейнеклиппен суреттеуге болады. Ақпаратты ұсынудың әртүрлі форматтары оқушының ақпаратпен интербелсенді әрекеттесуіне мүмкіндік береді.

АКТ (аудио-видео материалдармен) көмегімен интербелсенді сабақ жүргізу барысында педагог тестік тапсырмаларды, видео материалды, Power Point арқылы сабақ жоспарын, электрондық оқу бағдарламаларын, т.б. құрастырады. Зерттеуші ғалымдар электронды оқыту білім алу процесін жылдамдатады, бұл білім беру процесінің тиімділігін арттыруға ықпал етеді деп санайды.

Болашақ және практик бастауыш сынып мұғалімдерінің қаншалықты интербелсенді құралдарды қолдануға дайын екендігін анықтау үшін сауалнама алынды.

Зерттеу мәселесіне байланысты еңбектерді зерттеу мен талдау және сауалнама нәтижелері зерттелетін мәселенің өзектілігін көрсетті.

Бастауыш сынып мұғалімдерінің оқытудың интербелсенді құралдарын қолдану барысы және интербелсенді құралдарды қолдануға дайындығын анықтау үшін Қазақстан Республикасы Жетісу облысының білім беру мекемелерінің бастауыш сынып мұғалімдеріне және І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің педагогикалық мамандықтарының білім алушыларына анонимді сауалнама жүргізілді, сауалнаманың міндеттері:

- оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға дайындық деңгейін анықтау;
- оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануда кездесетін қиындықтарды анықтау;
- интербелсенді құралдарды қолдану үшін қажетті көмек түрлерін анықтау.

Сауалнамаға 206 адам қатысты, оның ішінде 104 – Талдықорған қаласының орта мектептеріндегі бастауыш сынып мұғалімдері, 102 – І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің «Бастауыш оқыту педагогикасы мен әдістемесі» білім беру бағдарламасы бойынша оқитын 2-4 курс студенттері.

Кесте 1

Респонденттердің сандық құрамы

Барлығы	Мектеп мұғалімдері	2 курс студенттері	3 курс студенттері	4 курс студенттері
206	104	18	52	32

Сауалнамаға әр жас тобының респондент-педагогтары қатысты – 30 және одан төмен (20,4%) және 31-40 жас (20,4%). 37,9% – 41-50 жас, 20,4% – 51-60 жас, 60 және одан жоғары – 1%.

Сауалнамаға қатысқан білім алушылардың құрамы оқыту деңгейі бойынша бөлінген: 2 курс студенттері – 17,6%; 3 курс студенттері – 51%; 4 курс студенттері – 31,4%.

Сауалнамада келесі сұрақтар қамтылды:

Сіз қай курста оқисыз?

2. Интербелсенді оқыту құралдары дегенді қалай түсінесіз?

3. Интербелсенді оқыту құралдарының қандай түрлерін білесіз?

4. Сіз интербелсенді оқыту құралдарын қолданасыз ба (егер солай болса, қайсысы?)

5. Сіз интербелсенді оқыту құралдарын қаншалықты жиі қолданасыз?

6. Сіз интербелсенді оқыту құралдарын қандай мақсатта қолданасыз? (бірнеше нұсқаны белгілеуге болады)

7. Сіз өзіңізді интербелсенді оқыту құралдарын пайдалануға дайынмын деп есептейсіз бе?

8. Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалануға өзіңіздің дайындығыңызды қалай бағалайсыз?

9. Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану кезінде қандай да бір қиындықтар кездесті ме?

10. Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану кезінде қандай қиындықтарға тап боласыз?

11. Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану үшін сізге қандай көмек қажет?

12. Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану мәселелері бойынша арнайы білім алу қажеттілігі бар ма?

13. Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану сабаққа дайындықты жеңілдетуге мүмкіндік береді деп ойлайсыз ба? Жауабыңызды дәлелдеңіз

14. Студенттерді оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалануға дайындау бойынша сіздің пікірлер мен ұсыныстарыңыз.

Зерттеу нәтижелері және талқылау

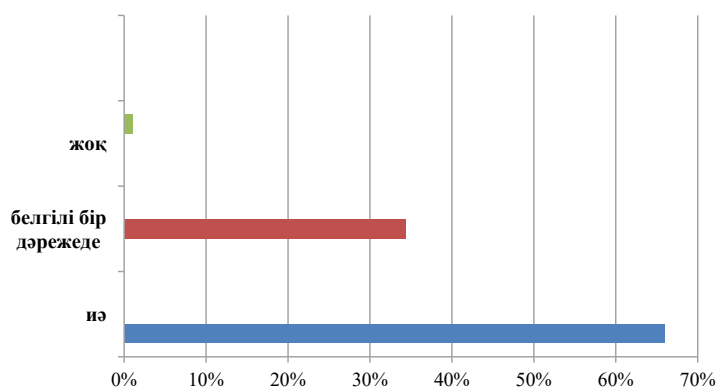
Сауалнама нәтижелерін талдау кезінде бастауыш сынып мұғалімдерінің оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға дайындық дәрежесін белгілеу маңызды болды. Ол келесі критерийлер бойынша бағаланды:

– әдістемелік дайындық;

– ақпараттық-коммуникативтік дайындық.

Сауалнамада «Сіз өзіңізді интербелсенді оқыту құралдарын пайдалануға дайынмын деп есептейсіз бе?», – деген сұрақ қойылды.

Бұл сұраққа респонденттердің жартысынан көбі (65%) оң жауап берді, (65%) – «белгілі бір дәрежеде» дайын және 1% – «жоқ» деп жауап берді, бұл жалпы оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға оң көзқарасты көрсетеді (сурет 1).

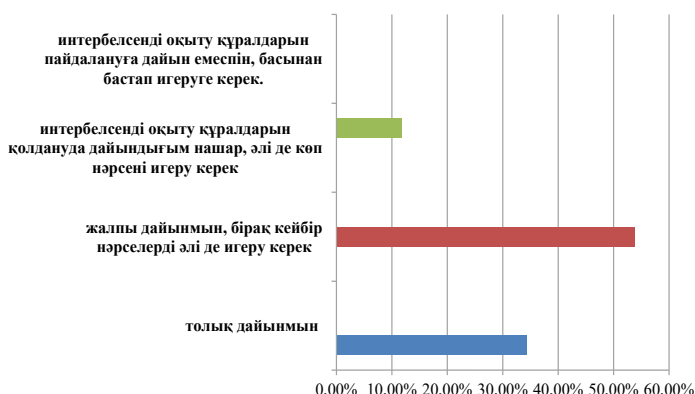

Сурет 1. Оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалануға дайындық деңгейінің көрсеткіші

Бастауыш сынып мұғалімдерінің әдістемелік дайындығын бағалау

Бастауыш сынып мұғалімдерінің оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалануға дайындығының айқындаушы шарттарының бірі әдістемелік дайындық болып табылады, оның ішінде интербелсенді құралдарды қолдануда қажетті білім, білік, дағдыларды, сабақта интербелсенді құралдарды қолданудың әдістемелік жолдарын меңгеру, электрондық оқулықтармен жұмыс жасау, презентация, бақылау және тест тапсырмаларын әзірлеу, практикалық, зертханалық сабақтарды ұйымдастыру, білім алушылармен кері байланысты жүзеге асыру және т.б.

Сауалнама нәтижелері көрсеткендей, респонденттердің 35%-ы интербелсенді құралдарды пайдалануға «толық дайынмын» деп санайды; 53,4%-ы жалпы дайын, бірақ педагогикалық қызмет барысында кейбір нәрселерді игеруге тура келетінін, яғни, жеткіліксіз дайындықты, 11,7%-ы интербелсенді оқыту құралдарын қолдануда дайындығының нашар, әлі де көп нәрсені игеру керек екенін, яғни, нашар дайындықты көрсетеді (2-сурет). Басқаша айтқанда, сауалнамаға қатысқан мұғалімдердің көпшілігі кейбір нәрселерді игеру керек дейді, яғни, оқытудың интербелсенді құралдарын қолдану үшін алдын-ала арнайы әдістемелік дайындықтың қажеттілігі туындайды.

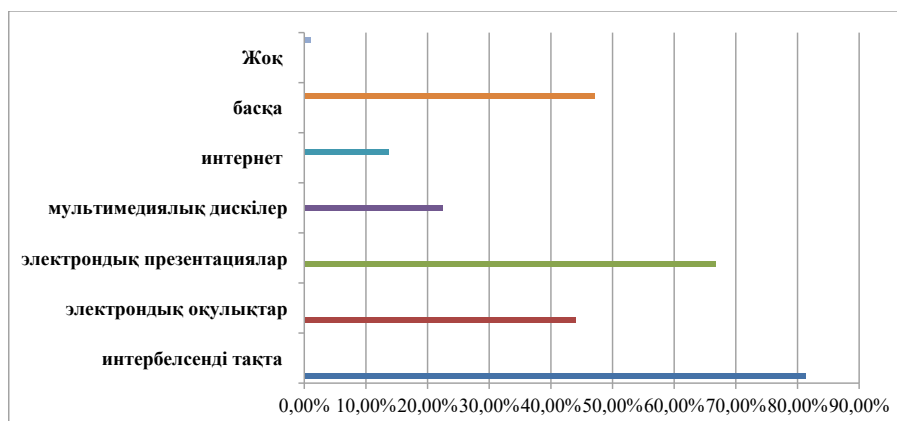

Сурет 2. Оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалануға әдістемелік дайындығының көрсеткіші

Білім беру үдерісінде оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға дайындығын бағалау

Оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануды іске асырудың тағы бір маңызды аспектісі білім беру үдерісін материалдық-техникалық қамтамасыз ету, атап айтқанда цифрлық білім беру ресурстары болып табылады.

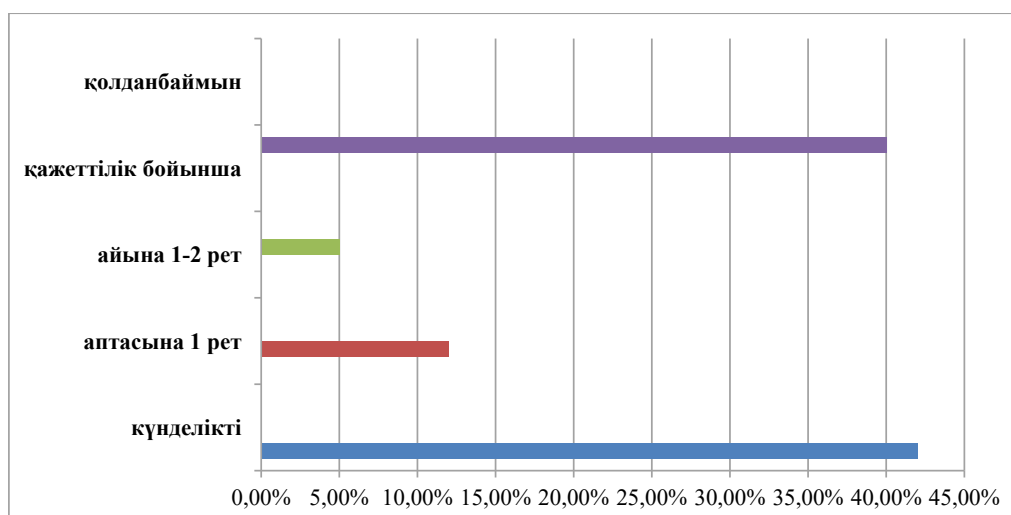
Сауалнама көрсеткендей, респонденттердің 84,4%-ы интербелсенді тақтаны пайдаланған, 44,1%-ы электронды оқулықтардың мүмкіндіктерін ішінара пайдаланған, 66,7%-ы электрондық презентацияларды, 22,5%-ы мультимедиялық дискілерді пайдаланған, 13,7% – мамандандырылған бағдарламаларды, 47,1% – интернет желісін пайдаланды (3-сурет).

Сурет 3. Оқытудың интербелсенді құралдарының түрлерін пайдалану көрсеткіші

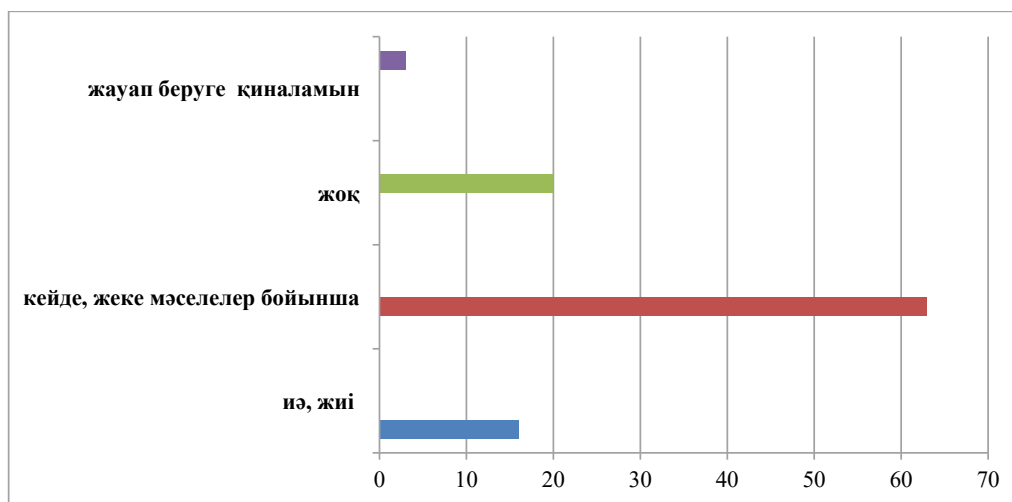
Сауалнама респонденттердің жартысына жуығы білім беру процесінде интербелсенді құралдарды қаншалықты жиі қолданатынын, яғни, тәжірибесі бар екенін көрсетті.

Респонденттердің 42,2%-ы күнделікті; аптасына 1 рет – 12,7%; айына 1-2 рет – 4,9%; қажеттілік бойынша – 40,2% (4-сурет).

Сурет 4. Оқытудың интербелсенді құралдарын қаншалықты жиі қолданатынының көрсеткіші

Алынған деректерді талдау барысында сауалнамаға қатысқан педагогтардың оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалануда қиындықтарға, құзыреттіліктің жеткіліксіздігіне және интербелсенді құралдармен жұмыс істеу кезінде көмек алу қажеттілігін (оның ішінде 15,7% – жиі, 61,8% – жекелеген мәселелер бойынша) көрсетті (5-сурет).

Сурет 5. Интербелсенді оқыту құралдарымен жұмыс істеу кезінде көмек алу қажеттілігін сезіну көрсеткіші

Респонденттердің интербелсенді оқыту құралдарын қолдану барысындағы кездескен негізгі проблемалар мен қиындықтар:

білім беру мекемесінің әдістемелік немесе техникалық мүмкіндіктерінің жеткіліксіздігі – 34,3%;

интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану дағдыларының немесе тәжірибесінің болмауы – 16,7%

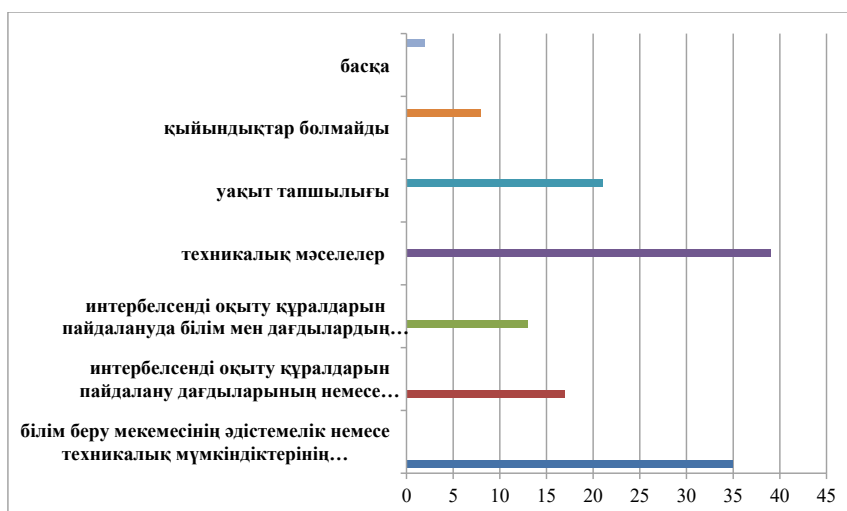
интербелсенді оқыту құралдарын пайдалануда білім мен дағдылардың жеткіліксіздігі – 12,7%

техникалық мәселелер – 38,2%

уақыттың тапшылығы – 20,6%

интернет желісінің дұрыс болмауы – 2%

Интербелсенді оқыту құралдарымен жұмыс істеуде елеулі қиындықтар туындамайды деп сауалнамаға қатысқан педагогтардың тек 7,8%-ы атап өтті (6-сурет).

Сурет 6. Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану кезінде мұғалімдерге кедергі келтіретін проблемалар мен қиындықтар

Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану барысында мұғалімдерге қандай көмек қажет екенін анықтау үшін сауалнамада «Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану үшін сізге қандай көмек қажет?» деген сұрақ қойылды. Бірінші кезекте білім беру мекемесінде интербелсенді оқыту құралдарын пайдалануды жүзеге асыру үшін оларға қандай көмек қажет екенін анықтау қажет.

Респонденттердің көпшілігі келесі көмек түрлерін көрсетті (7-сурет):

теориялық білім қажет – 11,8%;

практикалық білімдер мен дағдылар қажет – 46,1%;

пайдалану кезінде техникалық көмек қажет – 19,6%;

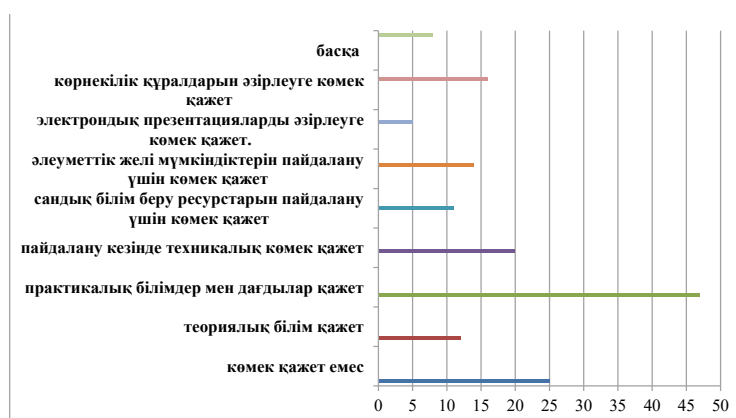
сандық білім беру ресурстарын пайдалану үшін көмек қажет – 10,8%;

әлеуметтік желі мүмкіндіктерін пайдалану үшін көмек қажет – 13,7%;

мессенджерлердің мүмкіндіктерін пайдалану үшін көмек қажет – 4,9%;

электрондық ресурстарды (оқулықтар, оқу құралдары, білімді бақылау құралдары және т.б.) әзірлеуге көмек қажет – 15,7%;

көрнекілік құралдарын әзірлеуге көмек қажет – 7,8% (7-сурет).

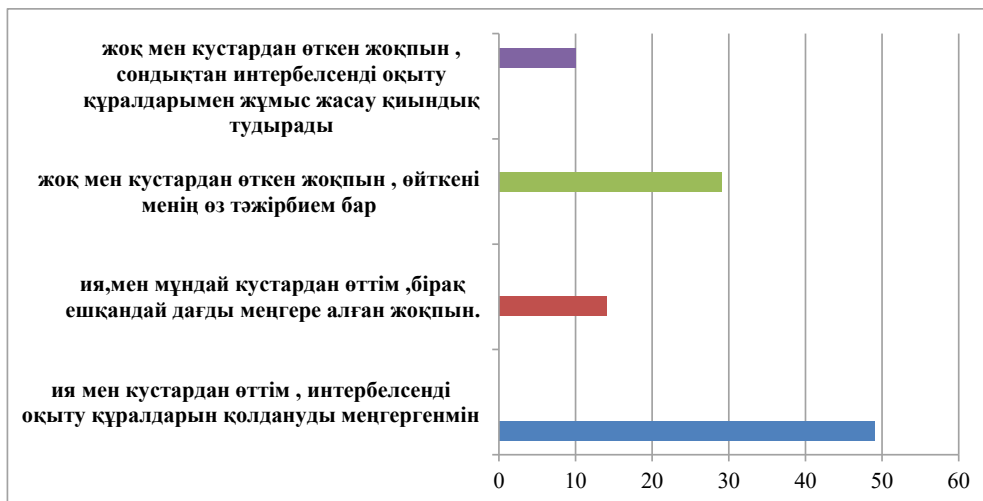
Сурет 7. Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану үшін мұғалімдерге қажет көмек түрлері

Педагогтерді интербелсенді оқыту құралдарын пайдалануды жүзеге асыруға арнайы даярлау қажеттігінің дәрежесін және даярлау бағдарламасының мазмұнын анықтау үшін сұрақтар қойылды:

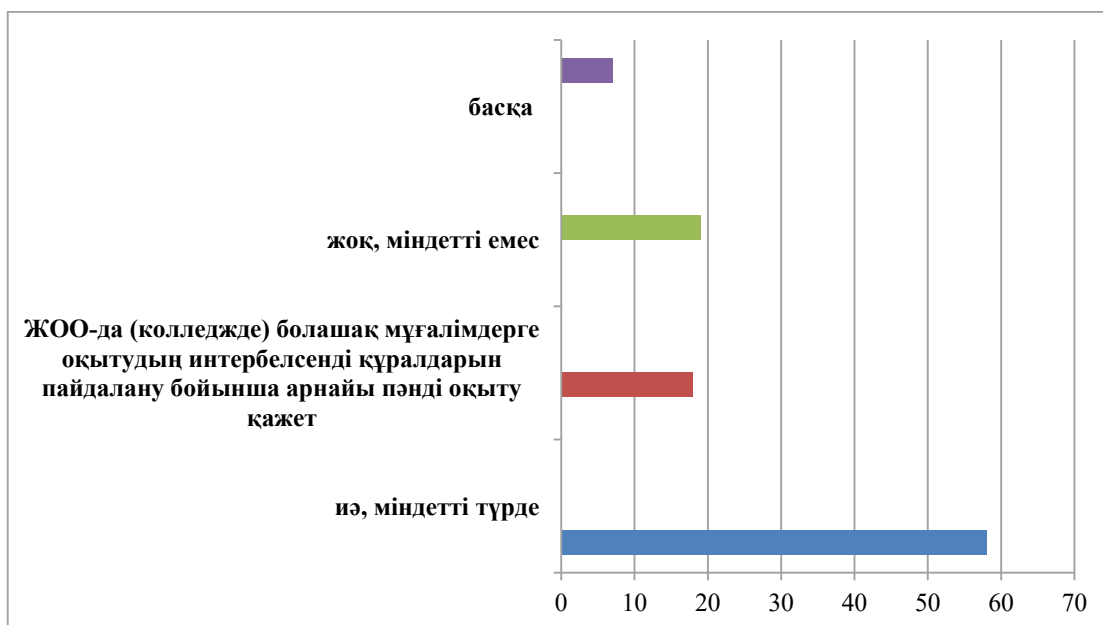
Сіз оқу процесінде интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану бойынша біліктілікті арттыру курстарынан немесе қайта даярлаудан өттіңіз бе?

Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану мәселелері бойынша арнайы білім алу қажеттілігі бар ма?

Респонденттердің жауаптары төмендегі суреттерде көрсетілген (суреттер 8, 9):

Сурет 8. Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану бойынша біліктілікті арттыру курстарынан немесе қайта даярлаудан өткендігінің көрсеткіші

Сурет 9. Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану мәселелері бойынша арнайы білім алу қажеттілігі

Сауалнама нәтижесі (8, 9 – суреттер), мұғалімдер интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану үшін практикалық білімдер мен дағдыларды қажет етеді – 46,1% және интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану мәселелері бойынша арнайы білім алу қажеттілігі – 56,9%; ЖОО-да (колледжде) болашақ мұғалімдерге оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалану бойынша арнайы пәнді оқыту қажет – 78,6%.

Бұдан біз, оқытудың интербелсенді құралдарымен оқу процесін ұйымдастырудың әдістемелік жолдарын қарастыру, оқыту әдістемесін әзірлеу қажет деп ойлаймыз.

Әрі қарай, оқыту процесінде интербелсенді оқыту құралдарын қолдануға қандай психологиялық-педагогикалық жағдайлар ықпал ететіні зерттелді.

«Сіздің ойыңызша, оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға қандай психологиялық-педагогикалық жағдайлар ықпал етеді?» деген сұраққа төмендегідей жауап берді:

Оқушы мен оқушы және мұғалім мен оқушы арасындағы жақсы қарым-қатынас қалыптасады;

Оқыту әдістерін, білім мен дағдыларды барынша толық меңгеруге ықпал етеді;

Сабақты қызықты өткізу мақсатында қолданылады;

Оқушылардың қызығушылығын арттырады;

Ақпаратты жақсы деңгейде қабылдауға ықпал етеді;

Шыдамдылықты, жүйке жүйесінің мықты болуын қажет етеді;

Интербелсенді оқыту – әрекет көмегімен және әрекет арқылы үйрету, ал мұндай ұстаным қомақты нәтижелерге жеткізетін ең тиімді жүйе деп есептелінеді, өйткені адамның жадында бірнеше мезетте тек өзінің әрекеті мен қолымен жасағаны ғана қалады;

Есте сақтау қабілеті жақсы қалыптасады;

Ойлау дағдысы қалыптасады;

Сабаққа зейін аударту, қызығушылықты ояту.

Осылайша, респонденттер оқытудың интербелсенді құралдарын қолдану мәселелері бойынша ЖОО-да (колледжде) болашақ мұғалімдерге оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалану бойынша арнайы пәнді оқыту қажет деп санайды. Егер біз мұғалімдерді оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға толық даярлау мәселесін шешпесек, онда білім беру сапасының деңгейін төмендету ықтималдығы жоғары болады.

Оқытудың интербелсенді құралдарын қолдану білім беру жүйесінің болашақ мамандарының (студенттер, магистранттар, докторанттар) жұмысқа дайындығын бағалау үлкен маңызға ие.

Сауалнама нәтижелері студенттердің көпшілігінің оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануды қабылдауға қызығушылық танытқанын көрсетті. Осылайша, эмпирикалық зерттеудің нәтижелері болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға дайындығын қалыптастыру қажет деген қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

Зерттеу барысында «Мұғалімдерді оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалануға дайындау бойынша сіздің пікірлер мен ұсыныстарыңыз» деген сұрақ қызығушылық тудырды. Респонденттердің көпшілігі мұғалімдердің оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалануға дайындығын жетілдіру: «Теориялық білімді игерген дұрыс», «Әр оқу

кабинеттерін интербелсенді тақтамен қамтамасыз ету керек», «ЖОО-да (колледжде) болашақ мұғалімдерге оқытудың интербелсенді құралдарын пайдалану бойынша арнайы пәнді оқыту қажет», «Интербелсенді оқытудың құралдарын пайдалануға арналған курстар ұйымдастыру», «Бұл білім беру сапасын көтеруге жақсы септігін тигізе алады деп ойлаймын», «Ресурстар мен білім беру платформаларын меңгеру», «Инновациялық технологияларды қолдану» және т.б. қажет деп санайды.

Сауалнамаға қатысқан 102 студенттің 29-ы (28,4%) «Интербелсенді оқыту құралдарын пайдалану кезінде қиындықтар кездескен жоқ» деген; иә, жиі кездесті – 21 (20,6%); кейде, жеке мәселелер бойынша - 51 (50%), жауап беруге қиналамын – 1 (1%). Яғни, сауалнамаға қатысқан студенттердің 72 % интербелсенді құралдарды пайдалану бойынша теориялық және практикалық білімді қажет етеді.

Бұл нәтижелер респонденттердің едәуір бөлігіндегі ақпараттық құзыреттілік жеткіліксіз деңгейде қалыптасқанын көрсетеді.

Қорытынды

Сонымен, зерттеу нәтижесінде болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға дайындығын қалыптастыру қажеттілігі туындайды:

1. Оқытудың интербелсенді құралдарын қолдану білімі мен дағдыларын меңгерген болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін даярлау ЖОО-да, қосымша білім беру жүйесінде (біліктілікті арттыру курстары, тәжірибеге бағдарланған оқыту семинарлары, жекелеген оқу орталықтары мен мекемелері ұсынатын электрондық курстар), сондай-ақ педагогтердің жұмыс орны бойынша жүзеге асырылуы мүмкін.

2. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін оқытудың интербелсенді құралдарын қолдануға даярлауды қамтамасыз ету үшін ЖОО-да оқытудың интербелсенді құралдарын пайдаланудың психологиялық-педагогикалық принциптерін ескере отырып және оқыту мақсаттарына сәйкес педагогикалық процесті ұйымдастыру қажет.

3. 6B01301 – «Бастауыш оқыту педагогикасы мен әдістемесі» білім беру бағдарламасының оқу жоспарына «Бастауыш сыныптарда оқытудың интербелсенді құралдарын қолдану» пәнін енгізу қажет деп ойлаймыз.

Сондықтан, зерттеу нәтижесі болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін интербелсенді құралдарды қолдануға дайындығын тиімді қалыптастыру үшін заманауи, қолайлы педагогикалық жағдайлар жасау бойынша одан әрі зерттеу жүргізуді қажет етеді.

Авторлардың қосқан үлесі

Алпысбаева Нургуль Саркытбековна – теориялық тұжырымдаманы, зерттеу нәтижелерін түсіндіру және ұйымдастыру, орыс және ағылшын тілдеріндегі материалдарды талдау, мақала жазу.

Жолтаева Гульнар Нурболатовна – зерттеу тұжырымдамасы мен әдістемесін жобалау, зерттеу нәтижелерін түсіндіру, мақала жазу.

Тажинова Гульнар Амангельдиновна – қорытынды жазу, соңғы нұсқасын рәсімдеп, баспаға ұсынуға дайындау үлесінде болды.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы, № 389-ІІІ. 27 шілде 2007 ж. [Электронды ресурс]. - URL: - https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319_ (дата обращения 06.06.2023).
2. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығы [Электронды ресурс]. 2022. - URL: -<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2200029031> (дата обращения 06.06.2023).
3. Қазақстан Республикасын әлеуметтік дамытудың 2030 жылға дейінгі жалпыұлттық тұжырымдамасы туралы, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 31 жетоқсандағы №1443 қаулысы [Электронды ресурс]. 2013. - URL: -<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1300001443> (дата обращения 06.06.2023).
4. Ыбыраимжанов Қ.Т. Бастауыштағы педагогикалық үдерісті білім берудің жаңа жүйесінде ұйымдастырудың ғылыми негіздері // «Ғылым, білім және инновациялар - «Қазақстан» - 2050» стратегиясының орындалуының маңызды факторлары». Халықаралық ғылыми-практикалық конференция. ІІІ бөлім. Талдықорған, 2015. - 354-359 б.
5. Дворецкая А.В. Основные типы компьютерных средств обучения [Электронный ресурс]. 2004. - URL: <https://clck.ru/34d2oP> (дата обращения 06.06.2023).
6. Aidarbekova, K.A., Abildina, S.K., Odintsova, S.A., Mukhametzhanova, A.O., Toibazarova, N.A. (2021). Preparing future teachers to use digital educational resources in primary school. World Journal on Educational Technology: Current Issues Volume 13, Issue 2, (2021) 188-200.
7. Иксатова Б.К., Колумбаева Ш.Ж., Еримова А.Ж., 2022. Болашақ бастауыш білім педагогтерінде цифрлық дағды қалыптастырудың басымдықтары. Абай атындағы ҚазҰПУ, Хабаршы, «Педагогикалық ғылымдар» сериясы. 73, 1 (Бер 2022), 86-96. DOI:<https://doi.org/10.51889/2022-1.1728-5496.09>.
8. Sadibekova S., Amirova A., 2022. Колледж студенттерінің білім сапасын арттырудағы оқыту ресурсы - ақпараттық ресурстардың қолданылуы. Абай атындағы ҚазҰПУ, Хабаршы, «Педагогикалық ғылымдары» сериясы. 75, 3 (Лис 2022), 213-218. DOI:<https://doi.org/10.51889/3530.2022.64.43.019>.
9. White Miriam. Effective Use of Interactive Technology in Elementary Classrooms. (2018). Culminating Projects in Education Administration and Leadership. 47. https://repository.stcloudstate.edu/edad_etds/477.
10. Fiona Delaney The impact of interactive technology on learning in primary education. Case Study. (2017) DOI:10.13140/RG.2.2.29469.46565 Licenses BY-NC-ND 4.0 <https://www.researchgate.net/publication/338480049>.
11. Byhar H., Pits I., Prokop I., Shevchuk K., Shestobuz O. & Makoviichuk O. Interactive Learning in the Preparation of Students 1-4 Grades //Journal of Curriculum and Teaching Vol. 11, No. 1; Special Issue, 2022. P. 87-100. URL: <https://doi.org/10.5430/jct.v11n1p87>.

12. Outhwaite, L. A., Faulder, M., Gulliford, A., & Pitchford, N. J. (2019). Raising early achievement in math with interactive apps: A randomized control trial. *Journal of Educational Psychology*, 111(2), 284. <https://doi.org/10.1037/edu0000286>.

13. Lavrenova, M., Lalak, N.V., & Molnar, T. I. (2020). Preparation of Future Teachers for Use of ICT in Primary School. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 12 (1Sup1), 185-195. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.1sup1/230>.

14. Бордовский Г.А., Готская И.Б., Ильина С.П., Снегурова В.И. Использование электронных образовательных ресурсов нового поколения в учебном процессе: Научно-методические материалы / Бордовский Г.А., Готская И.Б., Ильина С.П., Снегурова В.И. - СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2007. - 31с.

Н.С. Алпысбаева, Г.Н. Жолтаева, Г.А. Тажинова
*Жетысуский университет имени Ильяса Жансугурова,
Талдықорган, Казахстан*

Предпосылки подготовки будущего учителя начальных классов к использованию интерактивных средств обучения

Аннотация. Во вводной части исследовательской работы изложены цель и задачи исследования, один из основных факторов, обеспечивающих становление системы образования в настоящее время конкурентоспособным, мощным государством Казахстана, необходимость уделять особое внимание воспитанию личности в независимом государстве, повышение эффективности обучения в системе профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов в высшем учебном заведении.

В следующем разделе проведен анализ педагогической, психологической, учебно-методической литературы и других работ отечественных и зарубежных ученых, научных исследований по проблеме исследования, в результате чего рассмотрен уровень проблемы осуществления подготовки будущих учителей начальных классов к использованию интерактивных средств, важность и особенности использования интерактивных средств в повышении качества образования обучающихся в высших учебных заведениях. Изложены методические подходы к подготовке будущего учителя начальных классов к использованию интерактивных средств, изложен ход педагогического эксперимента, статистические результаты которого представлены диаграммами.

Заключительная часть направлена на определение конкретного случая готовности будущих учителей начальных классов к использованию интерактивных средств на основе теоретического и эмпирического исследования и выявление предпосылок формирования готовности к использованию интерактивных средств обучения.

Ключевые слова: учитель, начальный класс, подготовка, интерактивные средства, информационно-коммуникационные технологии.

N.S. Alpysbayeva, G.N. Zholtaeva, G.A. Tazhinova

*Zhetysu University named after Ilyas Zhansugurov,
Taldykorgan, Kazakhstan*

Prerequisites for preparing a future primary school teacher to use interactive learning tools

Abstract. In the introductory part of the research work the purpose and objectives of the study are outlined, one of the main factors ensuring the formation of the education system at the present competitive, powerful state of Kazakhstan, the need to pay special attention to the education of the individual in an independent state, improving the effectiveness of training in the system of professional training of future teachers of primary grades in higher education institutions.

In the next part, the pedagogical, psychological, teaching-methodological literature and other works of domestic and foreign scientists, scientific researches are analyzed, and as a result, the level of the problem of training future primary school teachers to use interactive tools, increasing the quality of education for students in higher educational institutions is analyzed in the next part. The importance and features of the use of interactive tools are considered. The methodical ways of preparing the future elementary school teacher to use interactive tools, the course of the pedagogical experiment are described, and its statistical results are presented in diagrams.

In the final part, on the basis of theoretical and empirical research, it is aimed to determine the actual situation of the readiness of future primary school teachers to use interactive tools and to determine the prerequisites for the formation of readiness to use interactive tools.

Keywords: teacher, elementary school, training, interactive tools, information and communication technologies.

References

1. Law of the Republic of Kazakhstan "On Education", No. 389-III. July 27, 2007
2. Order No. 348 of August 3, 2022 of the Minister of Education of the Republic of Kazakhstan "On the approval of state mandatory standards of preschool education and training, primary, basic secondary, technical and vocational, post-secondary education"
3. Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan dated December 31, 2013 No. 1443 "On the national concept of social development of the Republic of Kazakhstan until 2030"
4. Ybraimzhanov K. Scientific foundations of the organization of the initial pedagogical process in the new education system // "Science, Education and innovation - the most important factors in the implementation of the Strategy "Kazakhstan" - 2050". International Scientific and Practical Conference. Part III. Taldykorgan: ZhSU named after I. Zhansugurov, 2015. - p. 354-359.
5. Dvoretzkaya A.V. The main types of computer learning tools // School technologies. - 2004. - No. 3. S. 25-40
6. Aidarbekova, K.A., Abildina, S.K., Odintsova, S.A., Mukhametzhanova, A.O., Toibazarova, N.A. (2021). Preparing future teachers to use digital educational resources in primary school. World Journal on Educational Technology: Current Issues Volume 13, Issue 2, (2021) 188-200. <https://un-pub.eu/ojs/index.php/wjet/article/view/5653>.

7. Iksatova B., Columbayeva Sh., Yerimova A., 2022. Priorities for the formation of digital skills among future primary education teachers. KazNPU named after Abaya, Bulletin, series "Pedagogical sciences". 73, 1 (Ber 2022), p.86-96. DOI:<https://doi.org/10.51889/2022-1.1728-5496.09>.
8. Sadibekova S., Amirova A., 2022. An educational resource in improving the quality of college students' education is the use of information resources. KazNPU named after Abaya, Bulletin, series "Pedagogical sciences". 75, 3 (Lis 2022), p.213-218. DOI:<https://doi.org/10.51889/3530.2022.64.43.019>.
9. White Miriam. Effective Use of Interactive Technology in Elementary Classrooms. (2018). Culminating Projects in Education Administration and Leadership. 47. https://repository.stcloudstate.edu/edad_etds/477
10. Fiona Delaney The impact of interactive technology on learning in primary education. Case Study. (2017) DOI:10.13140/RG.2.2.29469.46565 Licenses BY-NC-ND 4.0 <https://www.researchgate.net/publication/338480049>.
11. Byhar H., Pits I., Prokop I., Shevchuk K., Shestobuz O. & Makoviichuk O. Interactive Learning in the Preparation of Students 1-4 Grades //Journal of Curriculum and Teaching Vol. 11, No. 1; Special Issue, 2022. P. 87-100. URL: <https://doi.org/10.5430/jct.v11n1p87>.
12. Outhwaite, L. A., Faulder, M., Gulliford, A., & Pitchford, N. J. (2019). Raising early achievement in math with interactive apps: A randomized control trial. Journal of Educational Psychology, 111(2), 284. <https://doi.org/10.1037/edu0000286>.
13. Lavrenova, M., Lalak, N.V., & Molnar, T. I. (2020). Preparation of Future Teachers for Use of ICT in Primary School. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala, 12 (1Sup1), 185-195. <https://doi.org/10.18662/rrem/12.1sup1/230>.
14. Bordovsky G.A. The use of electronic educational resources of a new generation in the educational process - Moscow: RSPU, 2013. - 484p.

Авторлар туралы мәлімет:

Алпысбаева Нургуль Саркытбековна – педагогика ғылымдарының магистрі, педагогика және психология жоғары мектебінің доктранты, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған, Қазақстан

Жолтаева Гульнар Нурболатовна – педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, педагогика және психология жоғары мектебінің қауымдастырылған профессоры, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған, Қазақстан

Тажинова Гульнар Амангельдиновна – педагогика ғылымдарының магистрі, педагогика және психология жоғары мектебінің оқытушы-дәріскері, І. Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған, Қазақстан

Сведения об авторах:

Алпысбаева Нургуль Саркытбековна – магистр педагогических наук, докторант высшей школы педагогики и психологии, Жетысуский университет имени И. Жансугурова, Талдыкорган, Казахстан.

Жолтаева Гульнар Нурболатовна – кандидат педагогических наук, доцент, ассоциированный профессор высшей школы педагогики и психологии, Жетысуский университет имени И. Жансугурова, Талдыкорган, Казахстан.

Тажинова Гульнар Амангельдиновна – магистр педагогических наук, преподаватель-лектор высшей школы педагогики и психологии, Жетысуский университет имени И. Жансугурова, Талдыкорган, Казахстан.

Information about authors:

Alpysbaeva Nurgul Sarkytbekovna – Master of Pedagogical Sciences, doctoral student of the Higher School of Pedagogy and Psychology, Zhetysu University named after I. Zhansugurov, Taldykorgan, Kazakhstan

Zholtayeva Gulnar Nurbolatovna – Candidate of Pedagogical Sciences, docent, Associate Professor of the Higher School of Pedagogy and Psychology, Zhetysu University named after I. Zhansugurov, Taldykorgan, Kazakhstan

Tazhenova Gulnara Amangeldinovna – Master of Pedagogical, lecturer-lecturer of the Higher School of Pedagogy and Psychology, Zhetysu University named after I. Zhansugurov, Taldykorgan, Kazakhstan.